

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Zabytki Opatowa

czas trwania: 3 godziny, typ: piesza, liczba miejsc: 8, stopień trudności:
bardzo łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Opatów położony jest na Wyżynie Sandomierskiej na wzgórzach. Przepływająca Opatówka, rozdziela go na dwie części, przecinając głęboką, malowniczą dolinę. Opatów okres swojej świetności przeżywał w 1 poł. XVI w., kiedy to był własnością kanclerza Krzysztofa Szydłowieckiego.

Pokazanie Opatowa zacznę od pomnika księcia Leszka Czarnego, który to nadał Opatowowi prawa miejskie w 1282 roku. Teraz możemy iść na Rynek, który ma kształt wąskiego, długiego prostokąta z aleją spacerową pośrodku. Ratusz opatowski, to budynek murowany, zbudowany na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, kryty gontem. Od strony rynku widoczne są podcienia arkadowo-filarowe. W kamienicy nr 18, po prawej stronie rynku, znajduje się wejście do jednej z największych atrakcji Opatowa: podziemnej trasy turystycznej o dł. 335 metrów.

Najcenniejszym zabytkiem miasteczka jest perła budownictwa romańskiego kolegiata św. Marcina. Jej piękna i wyniosła bryła kryje w swoim wnętrzu bogate renesansowe i barokowe wyposażenie. W północnym ramieniu transeptu znajdują się nagrobki Szydłowieckich dobroczyńców miasta: Ludwika Mikołaja z 1 poł. XVI wieku i Krzysztofa z 1532 roku ze sceną tzw. Lamentu opatowskiego. Następnym godnym polecenia zabytkiem jest Brama Warszawska, zbudowana z kamienia na planie kwadratu w latach 1520-1530. Jest jedyną pozostałą z czterech bram, które wraz z murami obronnymi stanowiły system obronny kupieckiego miasta.

Od bramy jakieś 200-300 metrów trzeba przejść prosto do ul. Klasztornej i drugie tyle pod górkę i jesteśmy u celu. Na tym wzniesieniu usytuowany jest zabytkowy kościół i klasztor Bernardynów, budynki tego kompleksu były kilkakrotnie niszczone i przebudowywane. Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny jest jednonawową budowlą późnobarokową. Jednolite rokokowe wyposażenie wnętrza pochodzi z 2 poł. XVIII w. Tutaj już kończę naszą wędrowkę, ale warto tu wrócić okolica jest naprawdę piękna.

Program wycieczki

Opatów

Pomnik Leszka Czarneho

W Opatowie, na skrzyżowaniu ulic Leszka Czarneho i Kolegiackiej stoi pomnik księcia Leszka Czarneho. Leszek Czarny (1240–1288) był księciem sieradzkim, łęczyckim, inowrocławskim i krakowskim oraz sandomierskim od 1279 roku. Nadał on Opatowowi w 1282 roku prawa miejskie, które stały się prawdziwym przełomem dla rozwoju tego miasta. Na pomniku obok wizerunku księcia, dat (urodzenia i śmierci) oraz godła, wyrzeźbione są cztery tarcze i herb miasta Opatowa. Został wykonany z piaskowca w 1982 roku.

50°48'03"N 21°25'15"E | na mapie:A

Opatów

Rynek

Rynek ma kształt wąskiego, długiego prostokąta z aleją spacerową pośrodku. Pod rynkiem znajduje się wielokondygnacyjny układ piwnic kupieckich z XIV i XV w. Obecnie trasa udostępniona do zwiedzania. Biegnie na długości około 400 metrów i sięga do głębokości 14 metrów.

W wschodniej pierzei rynku znajduje się zabytkowa kamienica z podcieniami w której mieści się dzisiaj Urząd Miasta i Gminy. W centralnym miejscu znajduje się pomnik poświęcony płk. L. Topór - Zwierzdowskiemu. Link do kamery: <http://umigg.dyndns.org:8888/view/index.shtml>

50°48'05"N 21°25'26"E | na mapie:B

Opatów

Ratusz

Ratusz - atrakcja architektoniczna i zarazem obecna siedziba władz miasta i gminy Opatów - to narożny dom z podcieniami. Powstał w 2. poł. XVI lub na początku XVII stulecia. Ratusz najprawdopodobniej wybudowano z pieniędzy kanclerza Krzysztofa Szydłowieckiego jako budynek, w którym zatrzymywał się, przebywając ze swoją świtą w Opatowie. W XIX w. mieściły się tu koszary i cerkiew parafialna Opieki Matki Bożej, a w okresie międzywojennym starostwo i sejmik powiatowy.

Ratusz jest budynkiem murowanym, zbudowanym na planie prostokąta, dwukondygnacyjnym, podpiwniczonym i z oszkarpowanymi narożami. W przyziemiu od strony rynku widoczne są czteroprzęsłowe podcienia arkadowo-filarowe, o sklepieniu kolebkowo-krzyżowym.

50°48'02"N 21°25'32"E | na mapie:C

Opatów

Podziemna trasa turystyczna

W kamienicy nr 18, po prawej stronie rynku, znajduje się wejście do jednej z największych atrakcji Opatowa: podziemnej trasy turystycznej. Powstała ona na bazie układu dawnych piwnic kupieckich z XV-XVII w. położonych na różnych poziomach połączonych korytarzami i schodami. Trasa, udostępniona do zwiedzania 14 grudnia 1984 r., jest unikatowym przykładem architektury podziemnej.

24 lipca 2004 r. obchodzone było XX-lecie funkcjonowania trasy. Obecnie jej długość wynosi 402 m, a dla turystów udostępniony jest 335-metrowy odcinek, w którego skład wchodzi 46 komór i korytarzy biegnących pod rynkiem na trzech poziomach - najniższy poziom znajduje się na głębokości 14,5 m. Na całej trasie panuje stała temperatura wynosząca od 6°C do 12°C, zaś wilgotność powietrza wynosi 70%.

50°48'02"N 21°25'26"E | na mapie:D

Opatów

Perła budownictwa romańskiego

Kolegiata św. Marcina to najcenniejszy zabytek Opatowa. Kościół został wzniesiony w 2 poł. XII w., w 1471 r. przeniesiono tu parafię z kościoła Wniebowzięcia NMP. Obiekt przebudowano w 2 poł. XV w., lecz już w 1502 r. uległ on zniszczeniu podczas najazdu Tatarów. Odnowiono go i ponownie przebudowano w 1 poł. XVI stulecia – do tego okresu wnętrze miało wystrój romański. Świątynię restaurowano także w 2 poł. XVI i w XVII w. W latach 1710-40 kolegiatę znów przebudowano i gruntownie odnowiono, a także wykonano nowe wyposażenie.

Kolegiata św. Marcina to budowla romańska, orientowana, z przekształceniami i elementami późnogotyckimi, renesansowymi i barokowymi. Zbudowano ją z ciosów piaskowca na rzucie krzyża łacińskiego, jako świątynię trójnawową, bazylikową, z transeptem i dwuwieżową fasadą. Przy ramionach transeptu od wschodu widnieją dwie półkoliste apsydy, a wzdłuż naw bocznych ciągną się przybudówki z XV i XVI w., później ujednolicone i

otynkowane. Wart uwagi jest portal główny, a nad nim płaskorzeźbiony fryz romański z motywem czworoliści i gryzących się potworków. Dwuspadowe dachy pochodzą z 1 poł. XVIII w., a późnobarokowa wieżyczka na sygnaturkę ma na chorągiewce datę: 1734.

Wąskie romańskie okna zachowały się dobrze w prezbiterium, transepcie i absydach. Niektóre otwory okienne poszerzono w XVI w. lub wybito na nowo po zamurowaniu dawnych. Portale i odrzwia kolegiaty są kamienne. Wewnątrz zachodniego, romańskiego portalu wstawiono ostrołukowy portal gotycki z XV w. – ponad nim, w tympanonie widać arkadki maswerkowe i resztki ornamentów roślinnych. Wewnątrz świątyni znajduje się jeszcze jeden portal romański, pierwotnie zewnętrzny, prowadzący obecnie z kruchty północnej do nawy bocznej, z parami kolumniek zdobionych ornamentem roślinnym i motywem kręconego sznura. Żelazne drzwi kolegiaty z początku XVI w. zdobi skośna krata z rozetami. W ścianie wschodniej widoczne są zamurowane odrzwia romańskie, prostokątne z półkolistym tympanonem – odkryto je w 1953 r. Zewnętrzny portal gotycko-renesansowy (1514-58) prowadzący do kruchty północnej ufundował Krzysztof Szydłowiecki. Zdobí go płaskorzeźbiona dekoracja roślinna oraz herby: Odrowąż Szydłowieckich i Łabędź matki Krzysztofa, Zofii z Pleszowa. Warto też zobaczyć portal prowadzący z nawy północnej do skarbcza (1609), pokryty motywem skośnych rombów oraz dwa marmurowe portale do zakrystii wikariackiej z 2 ćw. XVIII w., z ażurowo rzeźbionymi drewnianymi drzwiami.

Nawa główna ma późnogotyckie sklepienie kolebkowe z lunetami i dekoracyjnymi żebrami. Całe wnętrze kościoła pokryte jest barokową polichromią, wykonaną w kilku fazach i przez kilku malarzy na przestrzeni XVIII w. W dawnym kapitułarzu, na zewnętrznej ścianie wieży południowej, widnieje wielofigurowa, gotycka, odrestaurowana ostatnio scena Ukrzyżowania. W prezbiterium, w poszczególnych przesłach sklepień, podziwiać można sceny na tle chmur, m.in.: Apoteozę św. Marcina, Św. Marcina jako dobrego pasterza, Chwałę w niebie. Na ścianach tarczowych przedstawiono sceny z życia św. Marcina oraz sceny, w których występuje on jako patron kolegiaty: wręczenie planów, budowę świątyni. Na ścianie wschodniej prezbiterium wyobrażono Matkę Boską wśród aniołów, a w ramieniu transeptu – Adorację Niepokalanego Poczęcia. Na pozostałych ścianach prezbiterium i transeptu znajdują się odmienne stylowo sceny historyczno-batalistyczne: Bitwa na Psim Polu, Bitwa pod Grunwaldem, Odsiecz Wiednia i dwie Bitwy pod Chocimiem. Po obu stronach nawy głównej widoczne są m.in. symboliczne postacie trzymające tarcze z herbami województwa sandomierskiego i właścicieli Opatowa (Odrowąż Szydłowieckich, Leliwa Tarnowskich, herb Ostrogskich, Śreniawa Lubomirskich) oraz dziesięciu apostołów. Ołtarze w stylu regencji pochodzą z XVIII w. W ołtarzu głównym można podziwiać rzeźby świętych

biskupów i obraz św. Marcina. W pozostałych ołtarzach znajdują się m.in.: obraz św. Józefa (lewy przy tęczy), obraz św. Karola Boromeusza (prawy przy tęczy), krucyfiks i atrybuty Męki Pańskiej oraz obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem i św. Janem (XVI w.) wg tradycji przywieziony z Włoch przez Krzysztofa Szydłowieckiego (w absydach), a także obrazy św. Jana Nepomucena i św. Antoniego Padewskiego (w narożach transeptu). Inne warte uwagi elementy wyposażenia to m.in.: ambona regencyjno-rokokowa (XVIII w.), drewniany chór muzyczny (ok. 1730 r.), gdzie przecinające się belki tworzą czworokątne kasetony z rozetami oraz trzy kiołki (jedna w kształcie pucharu, wg tradycji współczesna z kościołem, druga - barokowa z herbem Nałęcz i trzecia - klasycystyczna).

W lewej nawie poprzecznej znajdują się również nagrobki Szydłowieckich: Ludwika Mikołaja (1 poł. XVI w.), Krzysztofa (przed 1532 r., ze scena tzw. Lamentu opatowskiego), jego córki Anny (renesansowy z 1536 r., z marmuru węgierskiego, z leżącą postacią zmarłej i tablicą inskrypcyjną), jego syna Zygmunta (płaskorzeźbiona płyta z leżącym dzieckiem z 1530 r.). Wykonanie nagrobków przypisuje się budowniczym kaplicy Zygmuntońskiej na Wawelu, wśród których byli najbliżsi współpracownicy Bartłomieja Berrecciego - Jan Cini ze Sieny i Bernardino de Gianotis.

50°48'09"N 21°25'17"E | na mapie:E

Opatów

Lament opatowski

Piękna, wyniosła bryła romańskiej kolegiaty kryje w swoim wnętrzu bogate renesansowe i barokowe wyposażenie. W północnym ramieniu transeptu przykuwają uwagę nagrobki kanclerza Krzysztofa Szydłowieckiego oraz jego dzieci. Nagrobki wykonali najlepsi rzeźbiarze włoscy działający w Polsce: Bartłomiej Berrecci, Jan Cini i Bernardin di Gianotis. Dzięki temu należą one do najznakomitszych dzieł renesansu powstałych w Polsce, a dziecięcy marmurowy nagrobek Ludwika Mikołaja Szydłowieckiego jest pierwszym renesansowym nagrobkiem dziecięcym po północnej

stronie Alp.

Nagrobek kanclerza zdobi płaskorzeźbiona i grawerowana płyta z brązu przedstawiająca 41 osób rozpaczających na wiadomość o śmierci kanclerza; wśród nich przedstawieni są król Zygmunt Stary, hetman Jan Tarnowski i biskup Piotr Tomicki. Jest to tzw. Lament opatowski - unikat w skali kraju. Płytę ufundował ok. 1540 r. hetman wielki koronny Jan Tarnowski, mąż Zofii, najstarszej córki Krzysztofa Szydłowieckiego.

50°48'09"N 21°25'16"E | na mapie:F

Opatów

Brama Warszawska

Brama została ufundowana przez właściciela Opatowa, kanclerza wielkiego koronnego na dworze króla Zygmunta Starego, Krzysztofa Szydłowieckiego. Jest jedyną pozostałą z czterech bram - niegdyś wznosiły się nad miastem jeszcze: Krakowska, Lubelska i Sandomierska, i wraz z murami obronnymi stanowiły system obronny kupieckiego miasta.

Brama Warszawska zbudowana została z kamienia na planie kwadratu w latach 1520-1530. Obecnie jest to budowla jednokondygnacyjna z drewnianym stropem - pierwotnie była wyższa. Wieńczy ją, stylizowana na renesansową, zrekonstruowana attyka, a w dwóch ścianach znajdują się dwa otwory kluczowe strzelnic. Nad arkadową bramą wjazdową widnieje dobrze zachowany herb rodziny Szydłowieckich - Odrowąż - podtrzymywany przez smoka, a nad nim obraz Matki Bożej zawieszony na bramie przez ks. Szymona Pióro w 1922 r., w rocznicę "cudu nad Wisłą".

50°48'10"N 21°25'17"E | na mapie:G

Opatów Kościół i klasztor Bernardynów

Usytuowany na wzniesieniu zabytkowy kościół i klasztor Bernardynów otacza częściowo oszkarpowany mur ze strzelnicami. Historia tego kompleksu sięga XII w., kiedy to wzniesiono kościół przy grodzie nazywanym Żmigrodem. Istnienie parafii poświadczono w 1326 r. Po przeniesieniu parafii do kolegiaty w 1471 r. świątynię przejęli bernardyni. W tym czasie wzniesiono nowy kościół i klasztor z fundacji Jana Tarły. Budynki kompleksu były kilkakrotnie niszczone, m.in. w 1502 r. i 1702 r. Kościół przebudowano gruntownie w latach 1751-65 i w 1765 r. ponownie konsekrowano.

Obecny kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny jest jednonawową budowlą późnobarokową, murowaną z kamienia i częściowo cegły. W nawie znajdują się półkolumnowe wnęki ołtarzowe po bokach każdego przęsła. W części frontowej kościoła wydzielona jest kruchta, nad którą znajduje się chór muzyczny. Późnobarokową, trójdzielną, dwukondygnacyjną fasadę zdobi ryzalit o zaokrąglonych narożach, ujęty na każdej kondygnacji w zdwojone pilastry i zwieńczony półokrągłym szczytem. Na częściach bocznych fasady umieszczono kamienne posągi św. Franciszka i św. Antoniego Padewskiego, a u szczytu ściany frontowej ustawiono w latach 90. XX w. figurę przedstawiającą wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny. Na dwuspadowym dachu znajduje się barokowa wieżyczka na sygnaturkę. Ściany i sklepienia kościoła pokryte są, przemalowaną całkowicie w 1901 r., iluzjonistyczną polichromią późnobarokową o

tematyce maryjnej.

Jednolite rokokowe wyposażenie wnętrza pochodzi z 2 poł. XVIII w. W rokokowym, dwuczęściowym ołtarzu głównym z lat 70. XVIII w. znajdują się rzeźby dłuta Macieja Polejowskiego. Część przednią ołtarza zdobi bogate tabernakulum z lustrami, bramki boczne z rzeźbami św. Bonawentury i Piotra z Alkantary, dłuta również Macieja Polejowskiego, oraz wysokie przeźrocze o kolumnach dźwigających przerwane pośrodku belkowanie, zwieńczone aniołami i wazonami kwiatowymi. Część tylna ma formę retabulum z rzeźbami aniołów i Trójcy Św. w zwieńczeniu oraz z obrazami: Matka Boska z Dzieciątkiem i Wniebowzięcie Matki Boskiej. Siedem ołtarzy bocznych z ok. 1784 r. wypełnia wnęki po bokach nawy.

W kościele warto zobaczyć także: rokokową ambonę, również rokokowe organy, drewnianą kratę balustrady chóru z 2 poł. XVIII w., stalle i pulpit muzyczny w chórze zakonny z 2 poł. XVII w., wbudowany w stalle od północy drewniany portal, prowadzący na krużganek klasztorny, oraz wmurowaną pod chórem, na prawo od wejścia, tablicę grobową kasztelanowej sandomierskiej Konstancji Chościak-Popielowej, zabitej przez piorun podczas ratowania porażonych w Waśniowie w 1787 r.

Klasztor pochodzi z przełomu XVI i XVII w., przebudowywano go m.in. w XVIII w. Po kasacie zakonu w 1865 r. budynek popadł w ruinę, został częściowo odnowiony na początku XX stulecia. Z kamiennej, piętrowej budowli zachowało się skrzydło wschodnie, przykościelna część skrzydła zachodniego oraz łączący je krużganek wzdłuż nawy kościoła. W przyziemiu znajduje się krużganek obiegający wirydarz, a wzdłuż niego ciąg pomieszczeń na piętrze o układzie trzytraktowym z celami po bokach korytarza. Na szczególną uwagę w wirydarzu zasługuje gotycki krucyfik, którego powstanie datowane jest na 1400 r.

50°48'21"N 21°25'09"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): sonia27, glob, fot. arch. UMIG Opatów, iwmal, fot. arch. UMIG Opatów, fot.

W. Wieczorek, fot. arch. UMiG Opatów, fot. arch. UMiG Opatów

Trasa dodana przez: sonia27

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
środa 17 grudnia 2025 15:56:51

miniprzewodnik

